

WADNIEMENSKI KURIER POLSKI

Orzeszkowej 13 tel. 166
Redakcja otwarta od 12-11 0-6
Administracja " 10-11 4-6
Prenumerata miesięcznie zł. 4.
z odnośnieniem i przes. poczt. 4 zł. 50 gr.

№ 13 Rok III.
GRODNO
środa 13 stycznia 1926 r.

OGŁOSZENIA: Za 1 wiersz mm/za tekstem Drobni.
za wyraz 10 gr. Dla poszukujących pracy 5 gr./za wyraz.
Miesięcznie p/g umowy. Dla ogłoszeń układ stronicowy 8-10
szpaltowy. Każda nowa podwyżka taryfy ogłoszona w gna-
główku, obowiązuje wszystkie już przyjęte zamówienia
bez uprzedniego zawiadomienia.

Owoc 3—letniej pracy

Magistrat wydał, zakończony w końcu ub. roku „Przegląd Statystyczny m. Grodna”

Byzemplarz—leżący przed nami, —oprawny w szarą skromną tekturę kolorem, upodobnioną do szarej, niewidzialnej, a tak żmudnej i drobiazgowej pracy, jaką zawiera jego wnętrze—jest pokazyw. pięknym owocem mozolnej trzyletniej pracy oddziału statystycznego przy Magistracie. Oddział powołano do życia w sierpniu 1922 r., w uznaniu znaczenia statystyki miejskiej, dającej osłoneżenie życia gospodarczego i kulturalnego miasta.

Statystyczny oddział wcielony został jako część składowa Wydziału Administracyjnego, stanowiąc jednocześnie ze względów oszczędnościowych czynnik pomocniczy wydziału dla wykonania przeróżnych, niezależnych od niego przeznaczeń, czynności administracyjnych, wobec czego oddział nie miał możności poświęcić swego czasu wyłącznie sprawom dla których został powołany do życia.

Formę i zakres prac wydawnictwa oddział wzorował na podobnych pracach dokonanych w Warszawie i Łodzi, które—jak stwierdza przedmowa wydawnictwa—nadesłane do Grodna „odegrały skuteczną rolę propagandową w kierunku uznania konieczności publikowania prac statystycznych”.

Pogląd swój na konieczność publikowania statystyki i rezultaty, jakie podobna publikacja daje, redakcja „Przeglądu Statystycznego” streszcza w przedmowie w następujących słowach:

„Przegląd Statystyczny m. Grodna, ujmując wyniki życia gospodarczego i kulturalnego w statystyczne ramy—daje obywatelom materiał do należytej oceny działalności organów samorządowych, a członkom Magistratu i Rady Miejskiej umożliwia krytyczne wglądanie w całokształt spraw miasta i w wyniki ich swych działań, odkrywając równocześnie nowe pola pracy, w kierunku zwalczania tych ujemnych stron, jakie statystyka uwypukla. Ujawnianie prac statystycznych w specjalnych wydawnictwach, stawia miasto przed obliczem społeczeństwa, a pośrednio przed forum społeczeństwa obcych, dla których—w szczególności zachodnich—rozwoj statystyki w danym państwie, staje się w wielu wypadkach sprzyjającym momentem przy zawieraniu

transakcji gospodarczych. Jest to zrozumiałe, bowiem prawdziwa siła, prawdziwa potęga, najlepiej ujawnia się w postaci cyfr, niedopuszczających—z natury swojej—żadnej stronniczości, żadnego zabarwienia politycznego”.

Jeżeli zwróćmy uwagę na anormalne warunki, w jakich oddział Statystyczny prowadził swą pracę na terenie pozbawionym wszelkich dokumentów, danych i śladów przez tyloletnią wojnę, ewakuację archiwów urzędów i t. p., bez których podobne prace są pracami ślepią szczytów, jeżeli do tego dodamy żłośliwą wrogość (naczej nazwał tego nie możemy) czynników w lostronnych, które przez lekceważenie, obojętność, czy wprost kargodną bezmyślność nie nadesłały żądanych przez oddział statystycznych danych, niezbędnych dla rzeczowego przeprowadzenia podobnej pracy, to istotnie musimy oddać sprawiedliwość mroźniejszej nadludzkiej złośliwości i niespożytej energii członków wydziału z p. Stanisławem Koleckim na czele.

Nie wątpimy, że nie jeden godnie odpowiedzialny włożonemu nań zadaniu, czy jednak zrobiłby lepiej w podobnych warunkach, jak obecny referent Oddziału Statystycznego—śmiemy wątpić, natomiast pozwalamy sobie twierdzić, że podobną pracę, w tych warunkach, mógł w tak dokładny sposób, przeprowadzić tylko człowiek tak oddany, nieomal zakochany w cyfrach oraz suchych danych statystycznych o których gotów mówić zawsze z całym pietyzmem, odnajdując w nich nieprzebrane skarby swoistej poezji, z której czerpał natchnienie.

(Księga ta składa się z XX rozdziałów, obejmujących następujące działy:

- I. Ostatnie wybory do R. M. i Magistratu. II. Finanse miasta. III. Działalność zakładów miejskich użyteczności publicznej. IV. Dozór weterynaryjny. V. Wybory do Sejmu i Senatu na terenie Grodzieńszczyzny i Województwa. VI. Demografia. VII. Drobnostwo. VIII. Drobność. IX. Kultura. X. Szkolnictwo. XI. Przemysł. XII. Komunikacja. XIII. Ruch budowlany, przemysł i praca. XIV. Kredyt. XV. Wyniki trzydziestoletniego spisu mleka i jego przetwórczość. XVI. Przemysł domowy. XVII. Parafia, duchowieństwo i świątynie wszystkich wyznań. XVIII.

Ce y. XIX, Meteorologia. XX Doda tek, obejmujący nader ciekawy materiał statystyczny co do obszaru miasta i zaludnienia z klasyfikacją na: wyznaczenie, zatrudnienie, narodowość, przynależność do państwa, włości, płeć, wiek, zajęcie, teren zamieszkania, wyniki rejestracji, przeciwstawienie zaludnienia innych miast.

Każdy oddział opatrzony jest wyczerpujące tablice statystyczne oraz opisy i wykazy wyjąskujące poszczególne działy.

Krytykować pracy tej nie mamy zamiaru ani specjalnie doszukiwać się w niej ujemnych stron, czy też niedociągnięć, których i tu oczywiście nie brak, jak w każdym dziele tak ludzkim. Krytykować najłatwiej. O ile jednak zwrócić uwagę na warunki pracy, o czym na mówiliśmy w wstępie, to pióro otmawia posłuszeństwa i krytyka zamieniła się w szczerzy hymn pochwalny, w sumienne oddanie hołdu pracy, z której tak się dbałość o pożytek i dobro współobywateli oraz pragnienie przyniesienia maximum wydajności i rezultatów.

Niepodobna poddawać szczegółowemu rospatrywaniu wszystkich poszczególnych działów, ani kusić się o uwypuklenie fizjonomii wielu przejawów naszego życia w oświetleniu cyfr poszczególnych danych statystycznych. Byłaby to praca oczywicie nie bez dodatnich stron, jednak niemożliwa do ujęcia w ramki sprawozdania dziennikarskiego i dlatego też poprzestajemy na przytoczeniu w krótkich słowach niektórych bardziej charakterystycznych wyników owych statystycznych danych.

Przedewszystkiem więc w zeszłym roku statystycznych uderza nadmiernie oszczędność w wydatkach na zdrowotność i oświatę w stosunku do dajmy namo inwestycji zamierzonych na skalę takiego środowiska, które zdaje się mieć wysokie poczucie potrzeb kulturalnych, nawet dość subtelnych i wyrafinowanych, jak tego dowodzą niektóre inwestycyjne pozycje.

Aby nas nie zrozumiano źle zastrzegamy się, że nie mamy zamiaru czynić—jakikolwiek słuzyj w kierunku omawianych inwestycji. Przeciwnie wbrew opinii wielu tu tejszych obywateli, którzy na tego rodzaju sprawy patrzą przez pryzmat „kredki” jesteśmy zwolennikami inwestycji, upiększeń miasta i t. p. wydatków, nie znajdujących usprawiedliwienia w matematycznym obliczeniu, wychodząc z założenia, że nie wszystko można, lub należy, obliczyć i nie wszystko zresztą da

się ująć w formułki matematyczne.

Uważamy tylko, że skoro miasto uznaje za wskazane rozpościerać swą opiekę finansową nad promieniami kultury, to nie powinno po miarozemu traktować głównego jej promiennotwórczego ogniska, jakim jest oświata.

Sprawy zdrowotności winny mieć również szersze daleko uwzględnienie w budżetach miasta, nie zaś jak stałe dotąd, stanowić stałą doświadczną dla wszelkiego rodzaju eksperymentów oszczędnościowych, jak np. choćby poruszana bezkriticznie sprawa aparatu rentgenowskiego dla potrzeb szpitala miejskiego. Na temat powyższy można by pisać do nieskończoności i materiału podlegającego krytyce nie zabrakłoby.

Poprzestajemy jednak na jednym jeszcze tylko charakterystycznym momencie i przejdziemy do następnych pozycji.

Artyści teatru otrzymują awanse na pensje, niektórzy zaś podobno nie chcą nawet pożyczki co nawiasem mówiąc b. się chwali. Natomiast niezbędne środki, szpitali sprawadzić musi na kredyt, bez pewnika co do pokrycia i nie rzadko personel tych instytucji dłuży czas oczekuje na swą pensję, co się znów niestety nie chwali.

Ciekawe również zjawisko zauważyć daje się w sprawie elektrowni miejskiej zasadzając się na różnicy wyprodukowanego, a zużytego prądu. Różnica ta d. śc jest znaczna i gdzieś gnie w przestrzeni nieuchwytnie. Czemu to przypisać i gdzie szukać należy środka usunięcia zła?

Z porównać cen przedwojennych z obecnymi uderza znaczna obecna taniość światła elektrycznego i ceny za urobek bydła na reżmi w stosunku do cen przedwojennych.

Z danych statystycznych, polegających na znacznej przewyżce liczebności kobiet nad mężczyznami wylizera szyciercza a jednocześnie potwornie wykrywiona twarz zmo-ry, trapiącej ludzkość, a mianowicie prestytucji oraz tych wszystkich anusów sp. lecznego życia z klęską tą związanych.

Pozatem uderza biał danych statystycznych z działalności spółdzielni, związków i stowarzyszeń, to jednak stanowi więc abnagacji społecznej, o której już mówiliśmy na początku niniejszego.

Należy mieć pewność, że następne roczniki dadzą als lutną pełną wszelkich danych, stając się wzorem godnym naśladowania.

Teatr Miejski

Dzisiaj i jutro teatr miejski gra w dalszym ciągu świetną krotkowiłkę K. Zaleskiego p. t. „Oj mężczyźni, mężczyźni”. Z wielkim powodzeniem występuje Wojciech Dąbrowski w arcykomediowej roli Onufrego Kretuńskiego. W innych rolach występują pp. Frenklówna, Millerowa, Orlikówna, Palat, Purzycki, Kubiński, Wasilowski, Hajduga.

Następna premiera „OBLED” (Szał miłości) sztuka w 4 akt. Karola Menne, napisana na tle stosunków emigracji rosyjskiej w Paryżu. Sztuka osiągnęła rekordowe powodzenie na scenie teatru „Bagatela” w Krakowie.

Reżyseruje Karol Wichrowski.

Posiedzenie Zarządu Zw. Wł. Nier. z Radnymi miasta

Jak donosiliśmy w dniu 9 b. m. pod przewodnictwem adw. A. Zadzaj odbyło się w lokalu Zw. Wł. Nieruch. wspólne posiedzenie tegoż Zarządu z Radnymi miasta, członkami Związku. Przedmiotem obrad była kwestja dozoru sanitarnego miasta, sprawa kominiarzy i in.

Sprawę dozoru sanitarnego zreferował adw. A. Zadzaj, z czego wynika, iż uchwalony w swoim czasie przez Radę Miejską, statut dozoru sanitarnego, miasta dotychczas nie został zatwierdzony przez Województwo, jako władzę przełożoną. Uważano poczynić odpowiednie starania, by statut jaknajrychlej, został zatwierdzony przez władzę Wojewódzką, nie wstrzymując się w razie potrzeby przed skierowaniem sprawy do Ministerstwa Spr. Wewn. Na najbliższym posiedzeniu Rady Miejskiej zostanie wniesiona w tej sprawie interpelacja.

Sprawę kominiarską zreferował p. L. Załocki, zaznaczając iż obecny stan rzeczy wywołuje ogromne niezadowolenie, nawet oburzenie. Zarząd Związku również uważa, że w tej sprawie należy wprowadzić zmianę, zwraca się do radnych, aby poparli skraję Związku w kierunku żądanych zmian. Radni przyrzekli swoje poparcie, zaznaczając, że w razie przeszkód ze strony Magistratu, gotowi zręczyć się swoich madałków.

Ważne dla rzemieślników i rękodzielników

Ustawa o podatku przemysłowym, w latach ubiegłych zwalniała od wykupienia patentów 8-jej kat. tych właścicieli warsztatów, którzy zatrudniali jednego pracownika bez rodziny — członka rodziny czy najemnika.

Obecnie Ministerstwo Skarbu wyjątkowo, że od tego obowiązku na przyszłość zwolnieni będą jedynie ci tylko rzemieślnicy, którzy zatrudnieni są i sobie w warsztacie. Posiadanie pracownika choćby to był członek rodziny nie zwalnia od konieczności wykupienia patentu 8-jej kat. na 1926 rok.

Celem uniknięcia dotkliwych kar przewidzianych przez ustawę należy

osobom zainteresowanym, w ustalonym przepisami terminie wykupić właściwy patent.

Bal maskowy

W nadchodzącą sobotę 16 b. m. klub sportowy „Cresovia” urządza w hotelu „Royal” bal maskowy, na którym odbędzie się konkurs masek i pięknych nożek.

Ofiary alkoholu

We wczorajszym numerze „Lombard” donosiliśmy o dostarczeniu do szpitala miejskiego 8 osób zatrutych spirytusem.

Jak się dowiadujemy następnie zostały jeszcze dost. r. z. 2 osoby a więc Jadwiga Lapin, Marianna i Leonarda Skolysz, A. Bertel i Mieczysław Skolysz. Jedną z ofiar natchymias umarła, jak pisaliśmy, dwiema zmarły w ciągu wczoraj, a czwartą znajduje się w agonii. Mieczysław Skolysz czuł się o tyle dobrze, iż nie chciał pozostać w szpitalu i udał się do domu. Zarząd szpitala zarządził sprowadzenie go w dniu dzisiejszym przy pomocy policji.

Kostjomy

maskaradowe
do wynajęcia
Telegraficzna 20-m. 1

Dr. Grzeg. Ałszybaja

Choroby wewnętrzne i kobiece
przeprowadził się i przyjmuje
chorych od godz. 5—7 w domu
№ 6 przy ul. Zielonej
(obok Elektrowni Miejskiej)

Obwieszczenie

Magistrat m. Grodna podaje do wiadomości, że w dniu 8-go lutego r. b. o godzinie 10 rano w lokalu Lombardu Miejskiego (gmach Magistratu) odbędzie się sprzedaż z licytacji niewykupionych w terminie zastawów. Zastawy wyznaczone na sprzedaż można oglądać w lokalu Lombardu w dniu licytacji przed rozpoczęciem takowej. Właściciele tych zastawów mają możność wykupienia takowych aż do chwili rozpoczęcia licytacji. Wykazy powyższych zastawów są do przejrzania w lokalu Lombardu codziennie w godzinach biurowych Grodna dnia 7 stycznia 1926 r.

Magistrat.

Sprzedam bardzo tanio kasy ogniotrwałe. Dominikańska 29 m. 1. wejście przez kuchnię. 2—2.

Czytajcie „Nadniemeński Kurjer Polski”

Doktor Z. WEJSBREM

Orzeszkowej 4 telef. 31

Promienie Rentgena:

Prześwietlenie płuć, serca i żołądka. Leczenie chorób skórnych i włosów.

Diathermia czyli elektr. przegrzewanie:

Reumatyzm, ischias, choroby serca, podagra.

d'Arsonwalizacja, elektryzacja, masaż wibracyjny, lampa kwarcowa.

7-16

Obwieszczenie

Komornik przy Sądzie Okręgowym w Grodnie Bolesław Czesnowski, zamieszkały w Grodnie przy ul. Kresowej pod № 9, ogłasza, że w dniu 21 stycznia 1926 od g. 10 z rana sprzedawane będą przez publiczną

licytację

ruchomości w Grodnie przy ul. Dominikańskiej pod № 31, należące do Dawida Gurwieza składające się z materiałów aptecznych i kosmetycznych oraz urządzenia sklepowego i oszacowane na sumę 2834 złotych.

Spis rzeczy i ich szacunek przejrzane być mogą w dniu licytacji.

m. Grodno, dnia 7 stycznia 1926 r.

Komornik Sądowy B. Czesnowski.

Wyciąg ze spostrzeżeń wojsk. stacyj meteorologicznych O. K. III.

		Ciśnienie powietrza	Prędkość wiatru w m/s.	Temperatura za dobę ubiegłą	Temperatura na dobę ubiegłą	Stan pogody za dobę ubiegłą
Grodno	g. 18	767,0	2	—	—	pogodnie mroz
	g. 21					
	g. 7. dn. 13 l.	769,0	3	— 15,7	— 21,9	
Wilno	g. 18	769,3	4	—	—	pogodnie mroz
	g. 21					
	g. 7 dn. 13 l.	772,3	4	— 21,0	— 24,0	
Białystok	g. 18	761,1	3	—	—	pogodnie mroz
	g. 21					
	g. 7 dn. 13 l.	765,2	1	— 16,0	— 22,0	

Ciśnienie podane jest rzeczywiste — bez redukcji stanu barometru do poziomu morza.

„Składajcie ofiary na L. O. P. P.”

Z Płomieni Czerwonej rewolucji

Dramat w 8 akt. na tle rewolucji 1917 r. w Rosji i trzęsienia ziemi w Japonii.

Nad program **K O M E D J A**

Składajcie ofiary na

KUCHNIE DOBROCZYNNOŚCI